

Nr 81.

Av herr **Bärg**, om ändrade bestämmelser rörande omfattningen av riksdagens revisorers granskningsrätt.

De grundläggande bestämmelserna för riksdagens revisorers granskningsarbete återfinnas i riksdagsordningens § 72, där det bl. a. heter: "Revisorerna skola granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning." Utöver dessa bestämmelser har riksdagen antagit "Instruktion för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldverken" (S. F. N:o 144 1925). I § 14 av denna instruktion anföres följande: "Vid revisionen av statsverket skola revisorerna efterse och granska, huruvida utgifterna överensstämma med stater och författningar eller eljest meddelade bestämmelser samt huruvida de av Kungl. Maj:t meddelade beslut, på vilka gjorda utbetalningar grunda sig, äro försedda med vederbörlig kontrasignation.

Vidare skola revisorerna tillse, om inkomsterna på rätta tider och till riktiga belopp influtit i statens kassor; huru vederbörande, åt vilka uppbörden av statens inkomster och kontrollen över denna uppbörd anförtrotts, fullgjort sina skyldigheter; vilka åtgärder blivit vidtagna med avseende på möjligen inträffade propriebalanser; och i övrigt allt som till ett tillförlitligt omdöme om statsverkets tillstånd och förvaltning kan anses erforderligt; och böra revisorerna, utan att, så vitt omständigheterna medgiva, förbigå detaljerna, huvudsakligen granska dispositionerna, förvaltningen och resultatet på det hela."

I § 15 angives huru revisorerna skola gå till väga vid inhämtande av upplysning av någon konungens ämbetsman eller något statens verk eller inrättning. Likaså synes av § 16 framgå, att granskningen gäller själva statsförvaltningen.

I de anförda bestämmelserna synes mig svårligen kunna vinnas stöd för att revisorernas granskningsrätt sträcker sig längre än till statens egna verk och inrättningar. Instruktionens § 8 synes däremot giva vid handen, att denna granskningsrätt skulle sträcka sig till vidare områden. Där heter det: "Revisorerna äga att, om de finna sådant för behörigt fullgörande av den dem åliggande granskningskyldighet erfordras, samfällt eller genom någon sin avdelning eller genom särskilt utsedda delegerade företaga besök hos eller resa till allmänt verk eller inrättning."

Ehuru en fullt tillfredsställande allmängiltig definition icke torde kunna

givas på vad som avses med "allmänt verk eller inrättning", torde dock vara klart, att andra än rena statsinstitutioner kunna inrymmas i detta begrepp. Men meningen torde knappast kunna antagas ha varit den, att revisorerna gäves rätt att i sin egenskap av revisorer avlägga besök vid andra verk och inrättningar än där någon granskningsuppgift och granskningsrätt förelågo. Får detta anses riktigt tolkat, leder det uppenbarligen dithän, att med "allmänt verk och inrättning" måste avses sådana institutioner, som falla under statsverket.

Nu är det emellertid så, att statsanslag eller bidrag av statsmedel i en eller annan form utgå till en mängd företag av icke statlig natur och oerhört växlande beträffande såväl uppgifter som form, såsom till kommuner, lands- ting, fristående institutioner, enskilda företag m. fl., och då det knappast torde få anses tillfyllest, att revisorerna inskränka sin granskningsuppgift till eftersyn, huru de anslagen utbetalande myndigheterna ställt sig till efter- rättelse de föreskrifter, som varit normerande för bidragens beviljande, utan att det väsentligaste måste bestå i ett utrönande av huru bidragen av mot- tagarna använts, möter med styrka frågan: huru långt sträcker sig revisorer- nas granskningsrätt? Att med stöd av ovannämnda 8:e paragrafs bokstav endast *avlägga besök* vid t. ex. hushållningssällskap, vissa landstingens insti- tutioner, kommunala mellanskolor, vägdistriktens byggnadsföretag, stats- understödda föreningar, stiftelser o. dyl., även om dessa kunde hänföras till allmänna verk och inrättningar, lära ge ett klen utbyte i revisionshänse- ende. En blick i riksdagens revisorers avgivna berättelser under årens lopp ger ock vid handen, att granskningsrätten, däri innefattande icke minst av- lagda besök, ansetts böra utsträckas till institutioner, i fråga om vilka man ej med full säkerhet kan säga, att en granskning av dem sammanfaller med givna bestämmelser. Ätminstone torde tveksamheten om var gränsen för denna granskningsrätt går ha starka fog för sig.

I visst fall, såsom beträffande de enskilda läroverken, har riksdagen som villkor för anslags erhållande föreskrivit, att vederbörandes räkenskaper skola tillhandahållas riksdagens revisorer. Denna åtgärd måste tyda på att t. o. m. en institution av så pass allmän natur som ett enskilt läroverk icke normalt skulle falla under revisorernas granskningsrätt. Att enbart den om- ständigheten, att ett företag åtnjuter statsbidrag, skulle vara normerande för denna rätt, torde få anses uteslutet, även om ett praktiskt fullgörande av re- visorsuppdraget skulle inbjuda till ett dylikt betraktelsesätt. Icke heller den omständigheten att tillgång till ett statsunderstött företags räkenskaper väl i allmänhet icke vägras, oavsett den verkliga rätten till granskning, kan vara en lämplig ledtråd vare sig för granskarne eller för därav berörda före- tag.

Av det anförda torde framgå, att nu gällande bestämmelser icke utan vidare kunna anses tillfredsställande, utan påkalla förtydligande. I vilken utsträck- ning föreskrifter böra givas, läser icke vara lätt att utan ett närmare över-

vägande angiva. Att under statsrevisionens granskningsrätt indraga så vida områden som t. ex. landets hela folkskoleväsen, oaktat de högst avsevärda belopp detta åtnjuter av statsmedel, torde knappast vara rimligt. Därtill äro ju dessa "inrättningar" av kommunal natur. Men att avskilja alla landstingens och kommunernas institutioner av vad slag de vara må från revisorernas granskningsrätt enbart därför, att de äro kommunala anstalter, synes ej heller vara riktigt. Samma spörsmål möter man även rörande statsunderstödda affärs-, industri-, kommunikations-, sjukvårds-, uppfostrings- och undervisningsföretag, vetenskapliga institutioner, välgörenhetsinrättningar, stiftelser m. fl., vilka ägas och ledas med eller utan statslig tillsyn av enskilda eller av sammanslutningar. En noggrannare utredning och omprövning av hela denna fråga synes därför påkallad. Därvid bör givetvis övervägas så väl vad som med hänsyn till revisionsuppdragets syfte kan anses lämpligt och påkallat som ock huru långt revisionsinstitutets rättsliga ställning sträcker sig. Först härvid torde ock framgå vilka ändringar i gällande lag och antagna bestämmelser, som finnas påkallade.

Undertecknad får därför föreslå, att riksdagen måtte besluta

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om verkställande av utredning och framläggande för riksdagen av förslag till tydligare bestämmelser rörande omfattningen av den rätt och skyldighet till granskning som tillkommer riksdagens revisorer.

Stockholm den 20 januari 1928.

A. J. Bårg.